

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. I. Qualis debeat esse panis, ad conficiendam Eucharistiam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

ditatis aeterna, futura iucunditatis amabile praeludium, ar-
rha sponsae, locale divinum coelestius ei donatum; Ecclesia
militantis cum triumphante suave glutinum, & unio fra-
terna, dum illam dulcedinem qua illa fruitur sine velamen-
to, ista habet sub sacramento; & si illa coelestis Ierusalem
habet Deum suum iucundius, ista in terra militans, habet
eum mirabilius.

121. Articulo sexto docet S. Thomas, sacramentum
Eucharistiae plures olim habuisse figuras, nimi-
rum oblationem Melchisedech, qui obtulit pa-
nem & vinum; Manna, quod habebat in se om-
nis saporis suavitatem, ut dicitur Sapient. 16. & va-
ria sacrificia veteris legis, praesertim sacrificium ex-
piationis, quod erat solemnissimum; sed praecipua
ejus figuram fuisse Agnum Paschalem; quia
perfectius representabat omnia quae ad ipsam per-
tinent: nam oblatio Melchisedech representabat
Eucharistiam solum quantum ad id quod est sacra-
mentum tantum, nimirum species panis & vini: Sa-
crificia veteris legis solum representabant Chri-
stum passum, qui est res hujus sacramenti; Manna
verò, ejus tantum effectum, gratia nimirum Eu-
charistiae dulcedinem & suavitatem praefigurabat:
Sed Agnus Paschalis quantum ad haec tria hoc sa-
cramentum representabat, quia manducabatur
eum panibus azymis, immolabatur ab omni mul-
titudine filiorum Israel; quae immolatio erat figura
passionis Christi, qui propter innocentiam dicitur
Agnus; & denique quia per sanguinem Agni Pas-
chalis protegi sunt filii Israel à devastante Angelo,
& educti de Aegyptiaca servitute; quae eductio er-
at symbolum seu figura liberationis populi Chri-
stiani à servitute peccati, per gratiam justificantem
quae in hoc sacramento copiose confertur: Ergo
Agnus Paschalis fuit praecipua hujus sacramenti
figura. Unde Apostolus I. ad Corinth. 5. *Pascha no-
strum immolatus est Christus: itaque epulemur in azymis
sinceritatis & veritatis.* Ubi Glossa ex Augustino:
Pascha transitus dicitur (inquit) quia tunc primum po-
pulus Dei Pascha celebravit, quando ex Aegypto Hebraei
fugientes, mare rubrum transierunt: Nunc verò figura illa
prophetica completa est, cum sicut ovis ad immolandum du-
ctus est Christus, cujus sanguine illinitis postibus nostris, id
est frontibus Crucis signo signatis, à perditione hujus saeculi,
tanquam à captivitate Aegyptiaca liberamur, & saluberr-
imum transitum agimus, cum à diabolo transimus ad Chri-
stum &c. Legendus est D. Gregorius homil. 22.
in Evangelia, ubi totum Agni Paschalis mysteri-
um explicat ex professo, & in gratiam resurrectionis
Dominicae, Pascha Christiano sigillatim ap-
plicat.

DISPUTATIO III.

De materia Eucharistiae.

Ad questionem 74. Divi Thomae.

Cum hoc sacramentum sit institutum per mo-
dum convivii, ad reficiendam spiritualiter a-
nimam, duplicem habet materiam remotam
& transeuntem, ex qua conficitur, alteram ex qua
conficitur corpus, alteram ex qua sanguis efficitur.
De utraque in hac disputatione dicemus.

A

ARTICULUS PRIMUS

Qualis debeat esse panis, ad conficiendam
Eucharistiam?

§. I.

Praemittuntur quae apud omnes sunt certa, & reser-
vata sententia.

Supponimus ut de fide certum, materiam etiam
Scorpis Christi conficere, esse panem, idem
colligitur evidenter ex facto Christi Marci 14.
& Luca 22. ubi dicitur, Christum manduca-
visse panem, & illud in corpus suum convertisse
sicque Ecclesia semper intellexit, ut traditur in Co-
ncilio Lateranensi cap. Firmiter, in Florentino, &
Decreto Eugenii, & in Tridentino sess. 13. & 14.
sapè: fuitque praefiguratum in oblatione Melchi-
sedech, qui obtulit panem; unde Christus Plal. 135.
& ad Hebraeos 5. dicitur *Sacerdos in aeternum, secun-
dum ordinem Melchisedech.* Item Divina Sapientia
verb. 9. cunctos fideles ad Eucharistiam invitans,
sic ait: *Veni comedite panem meum &c.*

Per hoc excluduntur varii haereticorum errorum,
quos refert D. Thomas hic art. 1. Quidam enim
dicebantur Artotyritae (ut Augustinus dicit lib. de
haeresibus cap. 28.) offerebant panem & calicem
in hoc sacramento, dicentes à primis hominibus
oblationes de fructibus terrae & ovium fuisse edi-
bras. Alii verò, scilicet Cataphrige, & Pepuini,
de infantis sanguine, quem de toto ejus corpore
minutus punctio vulneribus extorquebatur,
Eucharistiam suam conficiebant, miscentes
farinam panemque inde facientes. Hic adjungit
sunt Gnostici & Manichaei, quorum errores, pro-
pter modestiam, D. Thomas hic praetermittit
deditur: Hi enim in semine humano corpus Christi
conficiebant, ut de Gnosticis refert Epiphanius
lib. 26. Vel in pane humano semine confectio, ut
de Manichaeis refert Augustinus, lib. de haeresibus,
cap. 46. Eodem errore referunt Victorius, & Bra-
sasmus, in scholiis ad Epistolam 54. S. Hieronymi, &
Bernardus Luceburgensis lib. 3. verbo *Papa*, &
verbo *Quintilianus*. Soto in 4. dist. 9. quaest. 1. re-
ferens Thomam Waldensem tomo 1. de sacram.
cap. 19. & Laurentium Beyerlinch in theatro vitae
humanae, verbo *Eucharistia*. Item Garino tomo 1.
praefcriptionum, lib. 4. folio 631. Unde immen-
to Vazquez hic disp. 170. cap. 1. contendit, non
quam haereses illas extitisse; imò nullam badem
praeter errorem Graecorum de fermentatione, tan-
tum fuisse circa materiam consecrationis corporis
Christi: hujus enim dicti falsitas, ex eo patet, quod
etiam his temporibus est Calvinistarum sententia,
panem & vinum ita esse hujus sacramenti mate-
rias, ut tamen illis deficientibus, aliae possint eorum
loco subrogari, ut omne esculentum, loco panis
& omne poculentum, loco vini, ut docent Beza &
pist. 2. ad Tillium, Polanus lib. 5. Synagoga
Theologicorum cap. 56. Scarpheus de cena laeta
controv. 3. quaest. 1. & alii. Quia & sibi narratur
à viro fide digno, refert Adrianus Hostadius, item
22. de Eucharistia, non defuisse Ministrum, qui pro-
stulis panis deficientibus ad cenam peragendam
singulis potexit orbicularem particulam fermenti-
nis, quod gallice *Saucisse*, sive *Boudin*, appellat-
ur.

Supponimus etiam ut certum & indubitatum apud Theologos, solum panem verum & propriè dictum, qui simpliciter & absolute est panis, esse materiam ad conficiendum Corpus Christi. Sicut enim, quia ex Evangelio constat, Baptismum debere fieri in aqua, rectè colligitur solum aquam veram & naturalem, esse materiam Baptismi: ita quia idem Evangelium asserit, Christum panem consecrasse, pro materia hujus Sacramenti, & præcepisse discipulis, ut idem facerent, rectè inferitur, solum panem verum & propriè dictum, qui simpliciter & absolute est panis, esse materiam Eucharistiae. Unde massa cruda, aut torrida Sole, non est apta materia, quia panis usualis requirit, ut coquatur igne: sicut nec pasta oleo frigida, vel aqua elixa. Nec etiam amyllum, quia fit ex tritico corrupto, & ex eo non fit panis usualis, cum ejus materia non tam sit tritici farina, quam sac ex eo expressum, ut notavit Soro. Debet etiam massa, ut ex ea fiat panis sacramentalis, seu consecrabilis, esse coacta ex farina & aqua naturali. Unde ait D. Thomas hic art. 7. ad 3. *Si farina admiscetur aqua rosacea, vel quicumque alius liquor, quam vera aqua, non possit ex eo confici Sacramentum, quia non est verus panis.* Nec obstat, quod opponit hic Cajetanus, de hoc dubitans, nimirum aquam non esse partem essentialem componentem, sed transuentem: est enim (inquit) panis tertia res resultans ex commixtione farinae & aquae, per pastae decoctionem. Non obstat, inquam, nam quidquid sit, an aqua sit materia componens, an transiens, certè talis panis non est usualis, nec consequenter aptus ad consecrationem. Idem dicendum de pane confecto ex milio, leguminibus, nucibus, aut castaneis, vel ex radicibus arborum, qualis est ille, qui fit in Insulis Americae, vulgoque *Casave* appellatur; ille enim non est panis simpliciter, sed secundum quid, nec usualis & communis, in quo Christus hoc Sacramentum instituit. Quare difficultas solùm restat de pane, qui fit ex granis aristas & spicas habentibus, & dicitur frumentaceus, latè sumendo nomen frumenti, prout est genus ad triticum, hordeum, siliginem, spelatam, & similia; an nimirum qualibet ejus species possit esse materia sufficiens ad consecrationem, vel solus triticeus sit aptus ad illam? Item, an debeat esse azymus vel fermentatus? Gabriel enim & Cajetanus docuerunt panem ex quacumque specie frumenti factum, esse materiam aptam ad consecrationem. Eandem sententiam, excluso hordeo, sequitur Paludanus in 4. dist. 11. quæst. 1. art. 4. ubi asserit aliquas Ecclesias consecrare in pane speltaeo. Græci autem schismatici putant esse de necessitate Sacramenti, quod panis sit fermentatus. Deum sunt aliqui, qui dixerunt, azymum esse materiam necessariam pro Latinis, fermentatum verò pro Græcis, ut indicat Glossa in cap. *Litteras*, de celebratione Missarum.

§. II.

Vera sententia duplici conclusione statuitur.

1. Dico primò: Solum panis triticeus est sufficiens materia Eucharistiae. Ita D. Thomas hic art. 3. & in 4. dist. 11. quæst. 2. art. 2. quæstionc. 1. & habetur expressè in Concilio Florentino in Decreto Eugenii, ubi de hoc Sacramento dicitur: *Corpus materia est panis triticeus, & vinum de vite.* Nec rectè Cajetanus Concilium explicat de materia præcepti, non Sacramenti: aliàs enim sumibili-

dem dicit, materiam sanguinalis esse vinum de vite, & aquam naturalem esse materiam Baptismi, eodem modo responderi posset, loqui solum de materia præcepti; cum tamen nemo dubitet, vinum vitigineum esse materiam calicis, & aquam naturalem, materiam Baptismi, necessariam simpliciter, necessitate Sacramenti.

Ratio hujus conclusionis alia non est, quam Christi institutio, qui hoc Sacramentum instituit in pane usuali: Sed hic fit ex tritico, nam alius omnis substituitur in defectum hujus; unde nec panis simpliciter dici consuevit, sed cum addito panis hordeaceus, panis ex milio &c. Ergo solus panis triticeus est sufficiens materia Eucharistiae. Hac censetur Apostolica traditio, quam Ecclesiastica auctoritas confirmavit, ut testatur Catechismus Romanus.

Quam autem grana triticum sint, de quibusdam certum est, de aliis dubium. De hordeo, milio, avena, & leguminibus, certum est non esse triticum, sicque ex illis non posse confici panem sacramentalem, seu qui sit materia sufficiens pro consecratione. De siligine verò & spelta, probabile est esse species tritici, propter affinitatem accidentium; maxime quia, ut periti testantur, illa in malis terris ex grano tritici seminato nascuntur, quod rectè D. Thomas hic art. 3. ad 2. signum est specificæ identitatis, quia semper generans generat sibi simile in specie. Unde etiam probabile est, panem ex spelta, vel siligine, esse posse materiam Eucharistiae; & qui in necessitate in tali pane consecraret, putà ne homo moriatur sine Sacramento, vel ut in die festo non maneat totus populus sine sacrificio) fortè excusari posset, ob probabilitatem hujus sententiæ, ut aliqui Theologi existimant. Sed ego non consulerem, quia præceptum Ecclesiæ est non consecrare materiam dubiam, & aliunde quod infirmus communicet vel quod populus Missam audiat, non est simpliciter necessarium ad salutem, & carentia panis triticeus ab obligatione præcepti excusat.

Dico secundò, in utroque pane azymo & fermentato, validè consecrari posse, convenientiorem tamen esse azymum.

Prima pars hujus conclusionis determinata est in Concilio Florentino, sess. ultima, in litteris sanctæ unionis, his verbis: *Definimus in azymo sive fermentato pane triticeo Corpus Christi, & rati- ter confici.* Itemque prius docuerat Leo IX. in Epistola ad Michaelem Cerularium, Patriarcham Constantinopolitanum, qui anno Christi 1050. damnare cepit Latinos, quod panes azymos consecrarent.

Ratio etiam suffragatur: Ad consecrationem enim corporis Christi, quilibet triticeus panis est idonea materia: Atqui sive fermentatus sive azymus fuerit, est verus panis triticeus; pane enim fermentato usu quotidiano vescimur, defectus autem fermenti in azymo, non impedit, quin veri panis triticeus naturam habeat; quandoquidem de ratione veri panis solum est quod conficiatur ex farina triticea, naturali aqua subacta, & puro igne coquatur: ergo quilibet panis triticeus, sive azymus, sive fermentatus, est sufficiens & idonea materia Eucharistiae.

Confirmatur: Certum est Christum non consecrasse in albo & rubro vino simul, sed in alterutro tantum; & tamen, Græcis fatentibus, utrumque est materia apta consecrationi: quia utrumque est vinum simpliciter & usuale: Ergo similiter, cum uterque panis, sive azymus, sive fer-
menta-

mentatus, sit usualis, & veniat intelligendus nomine panis simpliciter, uterque est materia sufficiens & idonea ad conficiendum Corpus Christi. Unde absurda & ridicula est sententia, quæ asserit azymum esse materiam necessariam pro Latinis, fermentatum verò pro Græcis: quasi verò Christus Dominus pro una Ecclesia vel gente, unam materiam instituerit, & aliam pro alia: nam pari ratione posset dici, quod etiam pro Ecclesia Gallicana, vel Hispana, aliam materiam instituerit, quàm pro aliis; quæ enim est major ratio, ut pro solis Græcis diverfam materiam Christus instituerit: cum solum unam Ecclesiam Catholicam instituerit, in qua non est distinctio Iudæi & Græci, nam idem Dominus omnium, ut dicitur ad Rom. 10.

10 Quod verò panis azymus sit convenientior (ut in secunda parte conclusionis asseritur) probari potest primò ex eo, quod Christus, cum primò *Art. 5* die Azymorum (ut disp. præcedenti ostensum est) Sacramentum Eucharistiæ instituerit, & consecraverit, pane azymo usus est; quandoquidem durante solemnitate Azymorum, quæ septem dies complectebatur, nullum fermentum, nec ullus panis, nisi azymus, in domibus Judæorum debebat reperiri, ut Exodi 12. præcipitur.

Addo quod, dato etiam & non concessio, quod Christus, ut volunt Græci, in celebratione Paschæ, legitimum ejus tempus, scilicet primam diem Azymorum, sive decimam quartam lunam, propter causam aliquam prævenire voluisset; consequens tamen non foret, eum fermentato in cæna ultima usum fuisse, sed azymo, quia sicut ipsius Agni Paschalis immolationem & esum observari voluit, ita & totum ejus ritum in lege præscriptum, qui inter alia habet, ut cum azymis & lactucis agrestibus comedatur, credendum est, ipsum observare voluisse.

11 Potest etiam suaderi eadem pars, hac ratione. Ille panis est materia convenientior ad consecrationem, qui magis congruit significationi proprietatem hujus Sacramenti: Sed talis est panis azymus in comparatione ad fermentatum: Ergo panis azymus ad consecrationem convenientior est. Minor verò probatur: quia in Scriptura azymum puritatem, candorem, simplicitatem, humilitatem, & incorruptionem denotat; quæ cum Christo in Eucharistia latenti, tum mystico ipsius corpori, propriè conveniunt; & contra verò fermentum, ut plurimum, in malam partem sumitur; significat enim hypocritism, Lucæ 12. *Attendite à fermento Phariseorum, quod est hypocritism; factum, quia panis fermento intumescit; & corruptionem, quia ad eam disponit panem, nec tam facillè panis azymus corrumpitur, quàm fermentatus.* Quæ omnia eleganter tangit Apostolus 1. ad Corinth. 5. his verbis: *Nescitis, quia modicum fermentum totam massam corrumpit: expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi.* Etenim Pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitia & nequitia, sed in azymis sinceritatis & veritatis. Sinceritatis contra peccati corruptionem; veritatis, contra figuras legis veteris, ut ibidem interpretatur S. Thomas. Vel sicut ipse addit, secundum Glossam, sinceritatis, propter innocentiam à vitiis, aut novitatem vitæ; & veritatis, propter bonorum operum justitiam sive rectitudinem designandam.

12 Fateor tamen, ipsum Græcorum morem cele-

A brandi in fermentato, suis congruentius non esse; nam (præterquam quod fermentum quando, licet raro, in Scriptura bene sonet, Matth. 13. *Simile est regnum celorum fermentum*) designare potest gratiæ suavitatem, pacem quæ sapidiorem efficit fermentum, & charitatis fervorem, quæ fermentum à fervore in dictione quæ duo maxime Eucharistiæ conveniunt, appere cum sit Sacramentum amoris, & spiritus suavitatis. Præterea, ut notavit sanctus Thomas 4. contra Gentes, cap. 69, Romana Ecclesia offert azymos panes, eò quod Verbum divinum sine ulla commixtione carnem suscepit; id Græci offerunt fermentatum, quia Verbum divinum est carne, & est verus Deus & verus homo, sicut & fermentum commiscetur farinæ.

Alia etiam rationabilis occasio motus hujus Græcorum introducendi exitit: cum enim Apostoli, & Ecclesia universa, uterentur azymis in consecratione, exorta est hæresis Hebionitarum, contententium legalia simul cum Evangelio servandâ; in cujus erroris detestationem, S. Irenæus voluerunt aliquandiu Sacramentum Eucharistiæ ex panis fermentato confici; extincta tamen hæresi illâ, Ecclesia Latina ad antiquum morem se recepit, Græca verò semel introductum tenuit, quem Latina non improbat, imò præcipit, ut unusquisque, juxta suæ Ecclesiæ ritum coneret; & prohibet, ne Latini in fermentato, nec Græci in azymo, corpus Christi conficiant: ut patet ex Decreto Eugenii in Concilio Florentino, in litteris unionis, & ex motu proprio Pii V. qui incipit, *Providentia Romani Pontificis*, anno 1565, ubi revocans omnes facultates vel licentias celebrandi, Græcos more Latino, & Latinos more Græco, subdit: *Quibusvis Presbyteris, tam Græcis quàm Latinis præcipimus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub indignationis nostræ, ac perpenæ suspensionis à divinis panis, districtius inhibemus, ut deinceps Presbyteri Græci præsertim avaritiam Latino more; & Latini, Græco ritu, hujusmodi sacramentum & facultatem, aut alio quovis prætextu, vel alia divina officia celebrare, vel celebrari facere non presumant.*

Idem prius statuerat Leo IX. in epistola ad Michaëlem Cerularium, Patriarcham Constantinopolitanum, ubi monet, ut unusquisque juxta Ecclesiæ suæ ritum celebrare sinatur, etiam in alieno solo versetur: ut cum verbi grati Sacerdos Græcus transiret per loca Latinorum, aut in illis commoratur aliquandiu; vel cum Sacerdos Latinus inter Græcos peregrinatur: quia rituum hæc consuetudines, non tam sua diversorum locorum particularium, quàm generalis veritas, quæ Ecclesiæ conveniens autem est, ut quisque servet consuetudinem Ecclesiæ suæ, quando par illius est; tamen tunc potest, si velit, consuetudinem se eorum ritui & consuetudini, inter quos peregrinatur, juxta caput illa autem, dicitur ex Ambrosio & Augustino sumptam. Communitè excipiuntur templa inter Latinos, Græci concessa, ut ibi propriam Ecclesiam habeant: in quibus, Græcis solum licet celebrare rita Græca, quia ibi non censentur Latini, neque ut peregrini. Similiterque in templis Latinorum, si quis in Græcia sunt, Latinis tantum licet celebrare ritu Latino.

Ex his intelliges, nec justum, nec laudabilem fuisse quorundam zelum, qui Archiepiscopum Trapez, Metropolitam Græcum, in Gallia celebrantem, & Parisiis non ita pridem defunctum, per

multos annos in azymis consecrare coegerunt; ut A enim patet ex decretis Leonis IX. & Pn V. jam re-
latis, non potest Sacerdos Græcus, transiens per
loca Latinorum, aut in aliis aliquandiu degens, cog-
niad servandis ritibus Ecclesiæ Latinæ, cum non sit
pars illius, sed ad Ecclesiā Græcam simpliciter
pertineat.

Quæres, an instante morte, & obligatione su-
mendendi vel ministrandi Eucharistiæ sacramentum,
vel ad suppleendum sacrificium, liceat Latino in
fermentato, vel Græco in azymo consecrare?

Respondeo in primo casu non licere, quia cum
realis & sacramentalis huius sacramenti susceptio,
non sit necessaria necessitate mediæ, sed præcepti,
non obligat nisi cum debitis circumstantiis, in qui-
bus potissima est materia ab Ecclesiâ præcepta, si-
corne liceret in eo casu sacram facere, cum vesti-
bus non factis, aut non jejuno. In secundo tamen
casu id licitum esset, imò ad id teneretur Sacerdos;
quia majus præceptum est integritas sacrificii, cum
sit divinum, quàm determinatio materiæ, quæ est
humanum.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Obijcies primò contra primam conclusionem:
Frumentum est univocum ad omnes frumen-
tispecies, quæ sunt triticum, siligo, far, spelta, &
hordeum: Ergo & panis ex quocunque ex his granis
confectus, erit univocè & propriè panis, & per
consequens materia sufficiens Eucharistiæ, sicut
quia omne vinum de vite est univocum, quodli-
bet sufficit.

Confirmatur ex Cajetano: Sanguis ex diversis
cibis generatus est ejusdem speciei: Ergo & panis
ex diversis granis confectus.

Ad objectionem respondeo quòd licet frumen-
tum sit univocum physicè ad omne frumenti spe-
cies, non est tamen univocum moraliter, eò quòd
pro pane usuali veniat solus panis triticus. Dispar
est ratio de vino, quia quodlibet vinum de vite,
etiam moraliter, & in ordine ad humanum usum,
est univocè vinum.

Ad Confirmationem, concessio Antecedente,
nego consequentiam & paritatem: sanguis enim
generatur ex cibis, ut ex termino à quo, panis verò
ex granis ut materia ex qua inexistente & compo-
nente, idè quæ licet ex cibis diversæ speciei, non ef-
ficiatur diversus specie sanguis, grana tamen diver-
sæ speciei, diversum in specie panem efficiunt.

Obijcies secundò: Materia Eucharistiæ est ve-
rus panis: Sed panis azymus non est verus panis:
Ergo non est materia sufficiens Eucharistiæ. Ma-
jor patet, Minor probatur. Vox græca unde no-
men *ἄζυμος* derivatur, significat elevare seu attol-
lere: Sed massa farinæ non attollitur, nisi vi fer-
menti: Ergo solus panis fermentatus est verus
panis, non verò azymus.

Respondeo etiam apud Græcos nomen *ἄζυμος*
licet deriveur à verbo quod significat attollere,
æque tamen dici de pane azymo ac de fermenta-
to: Lucæ enim 24. ubi legimus, *Cognoverunt eum
in fractione panis*, habetur nomen *ἄζυμος*, quod
ibi non potest significare panem fermentatum;
quandoquidem non durante Paschali tempore;
per septem dies non poterat reperiri fermentum
in domibus Judæorum, ut ex 12. & 13. capite
Exodici constat.

Contra secundam partem ejusdem conclusionis 24.
objiciunt Græci Schismatici, Christum in pane
fermentato hoc sacramentum confecisse, quod pro-
bant, quia illud instruit die seu luna 13. mensis pri-
mi, in qua Judæi non utebantur azymis sed fer-
mentatis panibus. Sed huic objectioni abundè sa-
tisfecimus disputatione præcedenti, ubi variis Scri-
pturæ & SS. Patrum testimoniis demonstravimus,
Christum luna tantum 14. ad vespertam, cenam
Paschalem cum Apostolis celebrasse, & Eucharis-
tiæ sacramentum instruisse. Adde quod, quan-
vis daretur Christum, Agnum Paschalem die 13.
comedisse, consequens tamen non est, ipsum in
cenā ultimā fermentato usum fuisse, sed azymo;
quia (ut suprà dicebamus) sicut Agni Paschalis
immolationem & esum observare voluit, ita & to-
tum ejus ritum in lege præscriptum, qui inter alia
habet ut cum azymis & lactucis agrestibus come-
debatur, credendum est ipsum observare voluisse.

Obijcies ultimò: Panis fermentatus est aptior
ad cibandum hominem, idè quæ magis usualis
& communis: Ergo convenientior est ad confi-
ciendum sacramentum Eucharistiæ, quàm panis
azymus.

Sed nego consequentiam, quāvis enim fer-
mentatus sit magis utilis, & aptior ad cibandum, 22.
azymus tamen aptior est ad usum hujus sacramen-
ti: Quia ut ait S. Thomas hic art. 4. in corp. *magis
competit sinceritati fidelium, quæ requiritur ad u-
sum hujus sacramenti: secundum illud 1. Corinth. 5.
Pascha nostrum immolatus est Christus, itaque epule-
mur in azymis sinceritatis & veritatis.*

ARTICULUS II.

An solum vinum de vite sit materia
calicis?

Non defuerunt Hæretici qui materiam remo-
tam sanguinis dixerunt esse aquam, qui pro-
pterea Aquarii dicti sunt; alii lac, ut refertur in
Concilio Bracharensi 3. alii mel. Cerrum tamen de
fide est, solum vinum esse materiam calicis, subin-
deque in nullo alio liquore distinguæ speciei à vino,
validam esse consecrationem, ut definit Florenti-
num, & confirmat traditio Ecclesiæ ab Apostolis
ad hæc usque tempora. Hujusque optima congru-
entia est, quia cum hoc sacramentum sit institutum
per modum convivii, non potuit sub convenienti-
ori materia instrui, quàm panis & vinum; quia sicut
hæc sunt cibus & potus corporis, ita sacramenta
sub eorum speciebus instituta, sunt cibus & potus
animæ.

Quod verò solum vinum vitis, propriè sit hu-
jus sacramenti materia, definit idem Florentinum
in decreto Eugenii, probatque D. Thomas hic art.
5. Primò quia Christus peracta hujus sacramenti
institutione, dixit Matth. 26. *Non bibam amodo
de hoc genimine vitis*, Ubi ly hoc designat materiam
quæ erat in illo calice: Ergo erat vinum de vite:
Secundò quia solum vinum de vite propriè & sim-
plicitèr dicitur vinum, sicut solum oleum de olivis,
propriè & simplicitèr vocatur oleum. Tertiò,
quia vinum vitis magis convenit effectui hujus sa-
cramenti, qui est spiritualis læticia, de illo enim dici-
tur Psal. 103. *Vinum lætificat cor hominis.*

Hinc colligitur primò cum eodem S. Doctore 24.
ibidem